

„A madárbarát Magyarorszáért!”

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület/BirdLife Hungary

Budapest, 1121 Költő u. 21. • Telefon: 1 275 6247 • Fax: 1 275 6267 • E-mail: mme@mme.hu • Honlap: www.mme.hu

Adószám: 19001243-2-43 • Bankszámlaszám: 11712004-20011215

Dr. Fazekas Sándor úr részére
miniszter

Földművelésügyi Minisztérium

Budapest

Kossuth L. tér 11.

1055

Tisztelt Miniszter Úr!

A délvidéki földikutya (*Nannospalax montanosyrmienensis*) hazánk legvesélyeztetettebb gerinces állata. A Természetvédelmi Világszövetség kritériumrendszere szerint kritikusan veszélyeztetett rágcsáló a Kárpát-medence bennszülött állatfaja, hazánkban fokozottan védett, természetvédelmi értéke 1.000.000 Ft. A délvidéki földikutya bajai populációjának 2013 májusában történt felfedezése új esélyt ad a faj hosszú távú megőrzésének, mivel ez —a legújabb felmérések szerint mintegy 200 egyedet számláló — állomány a faj legnagyobb ismert populációja, és az egyetlen olyan, mely aktív természetvédelmi beavatkozás nélkül is életképes lehet. A bajai populáció jelentősége felbecsülhetetlen, megőrzése az egyetlen biztos esélyünk, hogy szavatolni tudjuk a délvidéki földikutya fennmaradását, egy olyan fajét, ami közel 2 millió éve alakult ki és mindkét számottevő populációja Magyarország területén fordul elő.

A faj fokozottan védett jogi státusza azonban megítélésünk szerint élőhelyének megfelelő szintű területi védettsége nélkül nem biztosíthatja a hosszú távú megőrzés lehetőségét. A feltárt bajai élőhely a mindennapokban számos olyan hatásnak van kitéve, mely az élőhelyet károsíthatja, vagy különleges esetben meg is szüntetheti. A 2013 óta végzett kutatások megfelelő alapot nyújtanak arra, hogy egyrészt biztosak legyünk a faj bajai populációjának jelentőségében, másrészt megfelelő kezelési javaslatokat tegyünk az élőhely védelme érdekében. A fentiek okán ezúton kérjük tisztelt Miniszter Urat, hogy a délvidéki földikutya bajai élőhelyének megőrzése érdekében az érintett területet rendeletben nyilvánítsa országos jelentőségű védett természeti területté. A felmérések alapján a délvidéki földikutya bajai állományának megőrzéséhez az alábbi földrészletek védetté nyilvánítása szükséges, összességében hozzávetőlegesen 130 hektár kiterjedésben:

Baja-0378/48a, Baja-0378/48b, Baja-0378/48c, Baja-0378/5, Baja-0378/50a, Baja-0378/50b, Baja-0378/52a, Baja-0378/52b, Baja-0378/90c, Baja-0378/91, Baja-0378/92, Baja-0378/93, Baja-0378/94, Baja-0378/95, Baja-0378/128, Baja-0378/129, Baja-0378/130, Baja-0380

A főbb természetvédelmi kihívások, célkitűzések és kezelési javaslatok azonosításával előkészítettük a terület javasolt természetvédelmi kezelési tervét is, melyet levelünk 1. sz. melléklete tartalmaz.

Kérjük Miniszter Úr mielőbbi és hathatós intézkedését a védetté nyilvánítással kapcsolatban, melyhez ezúton felajánljuk szakmai segítségünket.

Budapest, 2015. december 16.

Köszönettel és üdvözlettel:

Halmos Gergő
igazgató

Kapják:

Dr. Fazekas Sándor, Földművelésügyi Minisztérium
Ugró Sándor, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
Fercsák Róbert, Bajai Polgármesteri Hivatal

1. sz. melléklet:

A bajai földikutya-rezervátum természetvédelmi terület javasolt természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

1.1. A délvidéki földikutya (*Nannospalax montanosyriensis*) Baja település határában lévő állományának megőrzése a faj hosszú távú fennmaradásának biztosítása érdekében.

1.2. A délvidéki földikutya élőhelyének megfelelő kiterjedésben történő megőrzése, mely biztosítja a faj fennmaradását.

1.5. A délvidéki földikutya és élőhelyének természettudományos kutatása, minél teljesebb megismerése, a természetvédelmi kezelés optimális módjának meghatározása érdekében.

1.6. A faj iránt érdeklődők ismeretszerzésének, a térség természeti értékei bemutatásának elősegítése.

2. Természetvédelmi stratégiák

2.1. A délvidéki földikutya élőhelye eredeti állapotának visszaállítása, a területet ért korábbi civilizációs hatások (különösen a katonai tevékenység és az illegális hulladék elhelyezés) okozta élőhelyrombolás felszámolása.

2.2. A délvidéki földikutya élőhelyének megőrzése a veszélyeztető tényezőktől, különösen az élőhely degradációjától, az özönnövények terjedésétől, a fokozott bolygatástól és a beépítéstől.

2.3. A délvidéki földikutya számára ideális természetvédelmi célú földhasználat megvalósítása, elsősorban a legeltetéses állattartás fennmaradásának elősegítése.

2.4. A természetes és természetközeli gyepek fenntartása érdekében végzett aktív természetvédelmi kezelés: legeltetés vagy gépi kaszálás.

2.5. Az élőhely eredeti állapotának visszaállítása érdekében végzett rehabilitációs beavatkozások kivitelezése.

2.6. A terület természetvédelmi célú bemutatása, az ehhez szükséges infrastruktúra kialakítása, fenntartása, fejlesztése.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. A délvidéki földikutya élőhelyén a lőszermentesítést, az építési törmelék elszállítását, illegális személerakatok megszüntetését el kell végezni.

3.1.2. A földnyilvántartásban nem szereplő földutak felszámolása és a terület szükségtelen zavarásának megakadályozása szükséges.

3.1.3. A rehabilitációval érintett területek eredeti vegetációjának visszaállítása őshonos és tájra jellemző gypalkotó fajok telepítésével kiemelt fontosságú.

3.1.4. A területen fokozottan érvényt kell szerezni az illegális hulladék-elhelyezés megakadályozásának.

3.1.5. Élőhelyek kezelése, fenntartása

3.1.5.1. Hagyományos, extenzív gazdálkodást kell folytatni a gyepek fenntartása érdekében, mely során előtérbe kell helyezni a szarvasmarhával és a juhval történő legeltetést.

3.1.5.2. Az élőhelyen a gyepterület kiterjedése nem csökkenhet, nem megengedhető a szántóföldi művelés, az ültetvény-, illetve erdőtelepítés, valamint a más célú hasznosítás.

3.1.5.3. Az aranyvessző fajok (*Solidago spp.*), a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a gyalogbodza (*Sambucus ebulus*) felszaporodásának megakadályozása érdekében a fertőzött területeken a virágzási időszak előtt, amennyiben a legeltetés nem vezet eredményre, kaszálást kell végezni vagy amennyiben kaszálással nem érhető el az említett cél, speciális, csepegés mentes növényvédő szer kijuttatási módszereket kell alkalmazni.

3.1.5.4. A természetközeli gyepeken és cserjés területeken a meglévő és a megjelenő fászszerű özönnövények, különösen a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), a keleti ostorfa (*Celtis occidentalis*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) egyedeit maghozó állapotuk előtt

mechanikai és speciális, csepegésmentes növényvédőszer-kijuttatási módszerekkel kell eltávolítani.

3.1.3. Fajok védelme

3.1.3.1. A délvidéki földikutya és az esetlegesen előforduló egyéb védett növény- és állatfajok populációinak megőrzését, életfeltételeik biztosítását elsősorban élőhelyüknek megőrzésével kell biztosítani.

3.1.3.2. A kaszálások idejét a területen élő védett növény- és állatfajok szaporodási időszakára figyelemmel kell meghatározni.

3.1.3.3. Az igazgatóság folyamatosan figyelemmel kíséri a délvidéki földikutya állományára, illetve élőhelyére negatív hatást gyakorló vadászható vadfajok állományváltozását és szükség esetén kezdeményezi a vadászatra jogosultnál az állományapasztást.

3.1.3.4. A délvidéki földikutya állományát veszélyeztető kóborló házimacskák, illetve kutyák károkozását meg kell előzni.

3.1.4. Táj- és kultúrtörténeti értékek védelme

3.1.4.1 A délvidéki földikutya élőhelyén található őshonos fafajú facsoportok és magányos fák megőrzése kötelező.

3.1.5. Látogatás

3.1.5.1. A terület szabadon látogatható.

3.1.5.2. A területen idegenforgalmi szálláshely nem létesíthető.

3.1.6. Oktatás, bemutatás

3.1.6.1. Az oktatási és bemutatási tevékenységet az igazgatóság által e funkció betöltésére kijelölt területrészen kell megvalósítani.

3.1.6.2. A területen csak a természeti értékeket nem károsító rendezvény engedélyezhető.

3.1.7. Kutatás, vizsgálatok

3.1.7.1. A kutatás során kizárólag olyan tevékenység végezhető, amely nem ellentétes a terület rendeltetésével vagy a kutatás és annak módszere nem veszélyeztet, károsítja a terület táji és természeti értékeit.

3.1.7.2. A kutatás publikált vagy adattárban elhelyezett eredményeit a kutatást végzőnek az igazgatóság számára elérhetővé kell tennie.

3.1.7.3. A természetvédelmi kezelés hatékonyságának ellenőrzésére rendszeresen vizsgálni és dokumentálni kell délvidéki földikutya állományának változását és egyes, az igazgatóság által meghatározott védett növény- és állatfajok, valamint az özönnövény fajok elterjedését, állományméretét.

3.1.8. Terület- és földhasználat

3.1.8.1. A területen gépjárművel közlekedni csak természetvédelmi kezelés, az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célok megvalósítása érdekében végzett mezőgazdasági tevékenység, valamint életveszély elhárítása céljából lehet. Biztosítani kell továbbá a területen való közlekedést a feladatukat ellátó, külön jogszabályban erre feljogosított személyek járművei részére különösen vízgazdálkodással, vadgazdálkodással kapcsolatos feladatok ellátása érdekében.

3.1.8.2. A területen csak őshonos vadfajok állományai tarthatók fenn, vadkibocsátó hely nem létesíthető.

3.1.8.3. A területen sózó, etető, szóró, vadföld, természetes anyagból készült magasles kihelyezésének engedélyezési eljárása során a természetvédelmi hatóság a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló kormányrendelet alapján kikéri az igazgatóság szakmai állásfoglalását.

3.1.8.4. Vadgazdálkodási célból a tájidegen vadfajok betelepítése tilos. A vándorlással a területre betelepülő idegenhonos fajok [pl. mosómedve (*Procyon lotor*), nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*)] egyedeit el kell távolítani.

3.1.8.5. A vadászat során keletkező üres töltényhüvelyeket, egyéb hulladékot, továbbá a használaton kívüli

vadvédelmi kerítések maradványait össze kell gyűjteni és el kell szállítani a területről.

3.1.8.6. A területen ipari tevékenység és ásványi nyersanyag kitermelés nem folytatható.

3.1.8.7. Építmény csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célok elérése érdekében helyezhető el, tartható fenn.

3.1.8.8. Átmenő nyomvonalas építmény, valamint adótorony, távközlési magasépítmény létesítése iránti engedélyezési eljárás során a természetvédelmi hatóság a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló kormányrendelet alapján kikéri az igazgatóság szakmai állásfoglalását.

3.1.8.9. Tűzgyújtás, hulladék elhelyezése és technikai sporttevékenység tilos a területen.

3.1.8.10. A területen illegálisan elhelyezett kommunális, építési hulladékot el kell távolítani.

3.1.9. Természetvédelmi infrastruktúra

3.1.9.1. Sorompók vagy egyéb, a területre való bejutást akadályozó fizikai lezárások létesítésével meg kell akadályozni a területen járművekkel kitaposott nyomvonalakon a jogosulatlan járműközlekedést.

3.2. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak

3.2.1. Gyepek/parlagok kezelése

3.2.1.1. A területen található gyepek/parlagok hasznosítása legeltetéssel és kaszálással történhet.

3.2.1.2. A legeltetés csak juhval, szarvasmarhával, bivallyal vagy lóval történhet, legfeljebb 0,5 állategység/ha állatlétszámmal. A legelő állatok fajtáinak kiválasztásánál előnyben kell részesíteni az őshonos fajtákat.

3.2.1.3. A legeltetett gyepe-, illetve parlagterületen a legelő állatok kiegészítő takarmányozása tilos.

3.2.1.4. A túllegeltetés tilos, pásztoroló vagy szakaszolt legeltetést kell alkalmazni. Villanypásztor csak az igazgatóság előzetesen kiadott írásos véleménye alapján alkalmazható.

3.2.1.5. Pásztorokutya alkalmazása kizárólag állandó felügyelet mellett lehetséges.

3.2.1.6. Őszi tisztító kaszálás elvégzése a gyomfajok kóroíval borított területeken kötelező. A lekaszált növényi anyagot legkésőbb október 31-ig le kell hordani a területről.

3.2.1.7. Táblánként évente változó helyen, legalább 10% terület kaszátlanul hagyása mellett mozaikosan kell kaszálni vadkiszorító technikával, vadriasztó lánc használatával.

3.2.1.8. Kaszálást, széna betakarítását csak száraz talajon, kisebb súlyú erőgépekkel és függesztett, legfeljebb 2 m vágószélességű fűkaszával szabad végezni a talajtömörödés elkerülése érdekében. Szársértős kaszatípus nem használható.

3.2.1.9. Munkavégzés csak napkeltétől napnyugtáig lehetséges. A lekaszált növényi anyagot a kaszálást követő egy hónapon belül le kell hordani a területről. Kaszal a kaszálókon még ideiglenesen sem létesíthető.

3.2.1.10. Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok hullatékával történhet. Felületés, műtrágyázás, hígtrágya, szennyvíz, szennyvíziszap és szennyvíziszapot tartalmazó komposzt felhasználása tilos. Növényvédő szer használata kizárólag az özönnövények visszaszorítása érdekében engedélyezett.

3.2.1.11. A gyepekbe, illetve parlagterületekre települő őshonos cserje- és fafajokat szükség szerint mechanikai módszerrel ritkítani kell. A levágott növényi anyagot a területről a levágást követő egy hónapon belül el kell távolítani a területről, a helyszíni elégetés tilos.

3.2.1.12. Gyepterület, parlag beszántása, felületése, égetése tilos.